

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

-

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

-

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

Kuluttajaliitto ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa ympäristöministeriölle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Kuluttajaliitto kannattaa lämpimästi yhdyskuntarakentamislain 3 luvun 10 §:n velvoitetta edistää esteettömyyttä yleisten alueiden suunnittelussa. Kuten esitysluonnoksessakin (s. 25) todetaan, yleisten alueiden esteettömyys on edellytys kansainvälisesti vahvistettujen ihmisoikeuksien toteutumiselle. Esimerkkeinä tällaisista oikeuksista esitysluonnoksessa mainitaan liikkumisvapaus sekä oikeudet valita asuin- ja työpaikka, mutta Kuluttajaliitto huomauttaa, että rakennetun ympäristön esteettömyydessä ei ole kyse pelkästä työpaikan valinnasta vaan ylipäätään vammaisen henkilön työllistymisestä.

Kuluttajaliitto pitää kuitenkin riskinä, että esteettömyyden edistämismääräyksen huomioon ottamista ei pysty ehdotetun lain nojalla vaatimaan tehokkaasti. Ensinnäkin nyt ehdotetaan, että valitusoikeus yleisen alueen suunnitelmasta rajautuisi vain rajakiinteistöjen omistajille ja haltijoille, joita yleisen alueen suunnitelma koskee (83 §). Näille kiinteistöjen omistajille tai haltijoille

esteettömyysratkaisuilla ei välttämättä ole merkitystä, eikä osaamista puutteellisen esteettömyyssuunnittelun tunnistamisellekaan välttämättä ole. Kuitenkin kyseisellä yleisellä alueella saattaa olla paljon käyttäjiä tai tulevia käyttäjiä, jotka hyötyisivät alueen esteettömämmäksi kunnostamisesta tai rakentamisesta. Kuluttajaliitto katsookin, että valitusoikeuden tulisi ainakin 10 §:n 2 momentin osalta olla ehdotettua laajempi esimerkiksi siten, että 10.2 §:n osalta valitusoikeus olisi kaikilla niillä, jotka käyttävät kyseistä yleistä aluetta ja jotka valittamalla vaikuttavat omiin 10.2 §:stä johtuviin etuihinsa tai oikeuksiinsa.

Kuluttajaliitto huomauttaa myös, että kun valvovana viranomaisena on kunnan viranomainen, riskinä voi olla, että esteettömyysratkaisuista ei ole kaikkialla osaamista, minkä vuoksi valittaja ei pääse oikeuksiinsa ja joutuu hyödyntämään tuomioistuinkäsittelyä. Jotta yhdyskuntarakentamislain 74 ja 75 §:n mukaiset pakkokeinot (teettämisuhka, uhkasakko, kunnan oikeus keskeyttää työ) voisivat toteutua tarkoituksenmukaisesti pelotteina ja keinoina päästä oikeuksiin, tarvitaan riittävän laajalle henkilöpiirille kohdistetun valitusoikeuden lisäksi riittävää osaamista tehdä oikeudenmukaisia viranomaispäätöksiä. Siksi Kuluttajaliitto katsoo, että ehdotettua muutosta on seurattava ja arvioitava, tarvitaanko esimerkiksi kansallisella tasolla valvova tai neuvova esteettömyysviranomainen vähentämään pitkiä ja raskaita tuomioistuinkäsittelyjä vai mistä kunnat saavat riittävästi ja yhdenvertaisesti osaamista esteettömyyden edistämisen arviointiin.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

-

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

-

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

-

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

-

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

En osaa sanoa

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

-

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

-

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

-

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

-

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

-

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

-

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

-

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

Jossain määrin onnistuneena

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

Kyllä, tarkenna, mitä osaa tai osia vaikutusten arvioinnista tulisi täydentää tai mitä aihetta koskeva puuttuva arviointi lisätä. [Esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa on yhdyskuntarakentamislain 10 §:n mukaisen esteettömyyden edistämismääräyksen osalta tunnistettu perus- ja ihmisoikeusvaikutuksena vaikutus yhdenvertaisuuteen, mutta vaikutusarvioinnista puuttuvat muut henkilön perus- ja ihmisoikeudet, jotka liittyvät vapaaseen liikkumiseen, asumiseen, työntekoon, perhe-elämään ja turvallisuuteen. Nämä tulisi lisätä vaikutusarviointiin, jotta esteettömyydestä hyötyvää henkilöä ei nähtäisi ainoastaan potentiaalisena syrjinnän kohteena, vaan aktiivisena toimijana, jonka perus- ja ihmisoikeuksia laajamittaisesti koskevasta asiasta esteettömyydessä on kyse.]

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

-

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

-

Kuosa Viivi
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf